

CYKL ZAJĘĆ Z „HOBBITA” J.R.R. TOLKIENA

Proponowany tutaj cykl zajęć z „Hobbita” jest efektem mojej kilkuletniej pracy dydaktycznej z dziećmi i młodzieżą. Może być zrealizowany w gimnazjum na profilu rozszerzonym, lub na zajęciach dodatkowych. Składa się z dziewięciu ramowych scenariuszy lekcji, do których dołączam sprawdzian dostosowany do cyklu oraz propozycje tematów prac pisemnych. Dodatkowo zamieszczam propozycje imprez oraz zajęć ponadplanowych, które można przeprowadzić niezależnie od całości: na lekcji języka polskiego, kółku polonistycznym, lekcji bibliotecznej, czy nawet na godzinie wychowawczej. Podane poniżej scenariusze można skrócić i przystosować do profilu ogólnego. Dodatkowo załączam również test czytania ze zrozumieniem oparty na fragmencie z „Hobbita” wraz z kryteriami oceniania.

II. CZAS I MIEJSCA AKCJI – JAKO ELEMENTY ŚWIATA PRZEDSTAWIONEGO POWIEŚCI

Czas trwania: 45 min.

Zajęcia najlepiej przeprowadzić w formie pracy grupowej. Uczniowie pracują z tekstem, wyszukując fragmenty mówiące o czasie i miejscach akcji.

Dzielimy klasę na parzystą ilość grup. Grupy parzyste pracują nad określeniem czasu akcji; grupy nieparzyste wskazują miejsca akcji. Wyniki zapisujemy w tabeli. Najpierw uzupełniamy kolumnę: „miejsce akcji”, a następnie dopisujemy odpowiadający mu czas. Cytaty umieszczamy pod tabelą w formie przypisów [przyda się krótkie powtórzenie wiadomości o sposobie redagowania przypisów].

UWAGA: Uczniowie posługują się dodatkowymi informacjami zawartymi w „Encyklopedii Śródziemia” lub w „Silmarillionie”. W tym scenariuszu podany jest jedynie czas i miejsca akcji. Cytaty wyszukują uczniowie. Niektóre daty (tj. miesiące) zostały zaczerpnięte z „Atlasu Śródziemia” K.W. Fonstad

1. Czas i miejsca akcji:

Akcja powieści rozpoczyna się pewnego wiosennego dnia, a kończy się w maju następnego roku. Wydarzenia mają miejsce w Trzeciej Erze Śródziemia, w baśniowej przeszłości stworzonej przez Tolkiena. W jego mitologii spotykamy hobbitów, krasnoludy, elfy oraz dużych ludzi. To czas magii i czarów, w którym dzieją się rzeczy fantastyczne.

UWAGA: Informacje o Trzeciej Erze Śródziemia wykraczają poza program i wymagają szerszego wyjaśnienia. Tę kwestię warto przedyskutować na zajęciach dodatkowych.

Trzecia Era Śródziemia: to epoka w świecie przedstawionym dzieł Tolkiena. Rozpoczyna się pierwszym upadkiem Saurona i śmiercią Gil-galada, a kończy się Wojną o Pierścień i ostatecznym upadkiem Saurona. W Trzeciej Erze Śródziemia rozgrywa się akcja „Hobbita” i „Władcy Pierścieni”. [Informacje zaczerpnięte z „Encyklopedii Śródziemia”]

UWAGA: Szczegółowa analiza dat oraz omówienie charakterystyki i różnic kalendarza Shire'u, elfów i Gondoru oraz porównanie ich do naszego kalendarza to zajęcie bezwzględnie wykraczające poza program nauczania gimnazjum. Takie badania można przeprowadzić na specjalnych warsztatach tolkienowskich.

Akcja rozpoczyna się w norce Bilba, w Bag End. Kolejne miejsca akcji to przystanki wyprawy krasnoludów, Bilba i czarodzieja Gandalfa. Cała podróż przebiega w ściśle określonym czasie.

MIEJSCE AKCJI	CZAS AKCJI
- Shire, Hobbiton, Bag-End	- Pod koniec kwietnia Bilbo spotyka Gandalfa. ¹ Nazajutrz czarodziej odwiedza go wraz z trzynastoma Krasnoludami.
- Gospoda pod Zielonym Smokiem w Shire	- W przeddzień maja drużyna krasnoludów wraz z Gandalfem i Biblem wyrusza z Shire. (29)
- Rivendell	- W czerwcu wędrowcy docierają do Rivendell (43) - Wigilia najdłuższego dnia w roku: Elrond odczytuje runy księżycowe z mapy Thorina Dębowej Tarczy (45) - Dzień Środka Roku – Drużyna wyrusza z Rivendell w kierunku Samotnej Góry (45)
- jaskinia Goblinów	- lipiec
- Jaskinia Golluma	- lipiec
- dom Beorna	- lipiec
- Mroczna Puszcza	- sierpień
- Pałac króla leśnych elfów	- sierpień
- Miasto na Jeziorze	- wrzesień
- Samotna Góra	- Dzień Durina – o zmierzchu krasnoludy i Bilbo otwierają sekretne drzwi (162)
- Jaskinia Smauga	- październik/listopad
- Dom Beorna	- od grudnia do wiosny
- Rivendell	1 maja – Bilbo i Gandalf docierają do Rivendell (228) 8 maja – wyruszają z Rivendell do Shire (230)
-Shire, Hobbiton, Bag End	- w czerwcu – docierają do Hobbitonu, gdzie odbywa się licytacja majątku Bilba (232)

Przypisy: (przykład)

1. „*Nic więc nie podejrzewał Bilbo, gdy owego ranka zobaczył małego staruszka w wysokim, spiczastym, niebieskim kapeluszu, w długim, szarym płaszczu przepasanym srebrną szarfą, z siwą brodą sięgającą poniżej pasa, obutego w ogromne czarne buty.*
- *Dzień dobry – powiedział Bilbo i powiedział to z całym przekonaniem, bo słońce świeciło, a trawa zieleniła się pięknie.*” [J.R.R. Tolkien, „Hobbit, czyli tam i z powrotem”, Iskry, W-wa 1997, s. 7.]

2. Czas realistyczny w powieści:

Oczywiście cały świat przedstawiony u Tolkiena jest zmyślony. Mimo to o czasie realistycznym mówimy wówczas, gdy mamy na myśli czas płynący w realnym porządku. Pory roku następują niezmiennie jedna po drugiej, podobnie dni tygodnia i miesiące. Czas płynie tam podobnie, jak w naszym świecie: powoli i niezmiennie.

3. Czas magiczny w powieści:

Obejmuje te momenty, dni i pory dnia, w których mają miejsce wydarzenia fantastyczne. Do czasu magicznego należy np. Dzień Durina, kiedy to „ostatni jesienny księżyc spotyka się na niebie ze słońcem” – wówczas można otworzyć tajemne drzwi krasnoludów u stóp Samotnej Góry.

Autor: Cecylia Buczko
tekst pobrany ze strony: <http://www.tolkien.com.pl/ennorath>

MATERIAŁY:

BIBLIOGRAFIA PODMIOTOWA:

J.R.R. Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*, tłum. M. Skibniewska, Iskry, W-wa 1997.

BIBLIOGRAFIA PRZEDMIOTOWA:

R. Foster, *Encyklopedia Śródziemia*, Amber, W-wa 1998.

J. Carpenter, *Wizjoner i marzyciel*, Alfa, W-wa 1997. – Biografia pisarza (może być również inna pozycja biograficzna dotycząca Tolkiena) – z tej pozycji pochodzi biografia przygotowana przez nauczyciela.

A. Kubala, *Przewodnik po nazwach miejscowych Śródziemia*, Amber, W-wa

J.R.R. Tolkien, *Władca Pierścieni*, tłum. M. Skibniewska, wyd. Muza, W-wa 2002.

J.R.R. Tolkien, *Silmarillion*, tłum. M. Skibniewska, wyd. Amber, W-wa 2007.

J.R.R. Tolkien, *Niedokończone opowieści*, wyd. Amber, W-wa 2007.

K.W. Fonstad, *Atlas Śródziemia*, Amber, W-wa 2007.

D. Day, *Pierścień Tolkiena*, Amber, W-wa 1997.

MATERIAŁY DODATKOWE:

Rekwizyty (elementy stroju, fajka, mapy, itd...) (wymienione są każdorazowo w „Uwagach”)

UWAGA: Każdorazowo nauczyciel informuje uczniów, jaki będzie temat kolejnych zajęć, by ci mogli się przygotować. Standardowym zadaniem domowym jest zebranie przez uczniów informacji potrzebnych do przeprowadzenia zajęć. Nie wystarczy, że nauczyciel będzie przygotowany. Wymagane jest również, by uczniowie orientowali się w omawianym temacie. Wówczas lepiej przyswoją sobie wiadomości i bardziej docenią powieść Tolkiena.